

MUS.
MUC

P 17.060.02.001

кафу, електричне штедњаке, сушаре за рубље, машине за сушење рубља, кухињске машине, вентилаторе, проточне гријаче воде и кухињске напе."

Бр. 31-50-6994/2-81
9. априла 1981. године
Београд

Директор
Савезног завода за
стандардизацију
Вукашчи Драгојевић, с. р.

251.

На основу члана 40. Закона о мјерним јединицама и мјерилима („Службени лист СФРЈ“, бр. 13/76 и 74/80), директор Савезног завода за мјере и драгоцијене метале прописује

~~ПРАВИЛНИК~~

О МЕТРОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА ПОЛОЖЕНЕ ЦИЛИНДРИЧНЕ РЕЗЕРВОАРЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се метролошки услови за положене цилиндричне резервоаре који служе као мјерила (у даљем тексту: резервоари).

Члан 2.

Под резервоарима се подразумевају непокретни судови за смјештај течности чија се запремина одређује мјерном летвом, скалом са нивоказном цијевом или уређајем за мјерење висине нивоа течности.

Члан 3.

Ниже наведени изрази, у смислу овог правилника, имају следећа значења:

- 1) мјерно мјесто је дио резервоара са кога се врши мјерење висине нивоа или запремине течности у резервоару или висине празног простора у резервоару;
- 2) мјерна тачка је почетна тачка од које се врши мјерење висине нивоа или запремине течности у резервоару;
- 3) мјерна цијев је цијев са прорезима или отворима, која улази у унутрашњост резервоара, и кроз коју се спушта мјерна летва ради мјерења висине нивоа или запремине течности у резервоару или висине празног простора у резервоару.
- 4) нивоказна цијев је провидна цијев, вертикално постављена са спољне стране резервоара тако да чини његов саставни дио, на којој се може посматрати ниво течности у резервоару;
- 5) улазни отвор је дио резервоара у облику цилиндра, који се налази на цилиндричном дијелу или бочном дну;
- 6) називни пречник резервоара јесте пречник који се одређује приликом пројектовања резервоара;

7) табела запремина је нумеричка табела из које се очитава запремина за дужињску јединицу (cm или mm) висине пуњења.

Члан 4.

Резервоари се састоје из следећих основних дијелова: цилиндричног дијела, два бочна дна, улазног отвора и мјерног мјеста. Резервоари могу имати уградње, зависно од намјене (гријачи, гријаче цијеви, мјешалице, које се састоје од вретена и елисе у резервоару и електромотора изван резервоара, прихватно-заштитна плоча и друго), као и доградње (други улазни отвор, улазна цијев и цијев за прањење, и друго).

Члан 5.

Пречник и запремина цилиндричног дијела, пречник и запремина улазног отвора, положај улазног отвора и облик бочног дна, морају одговарати југословенском стандарду JUS M.Z3.010 и JUS M.Z3.018.

Члан 6.

Разлика између било које два измјерена пречника цилиндричног дијела резервоара не може бити већа од $\pm 0,7\%$ називног пречника.

Члан 7.

Оса мјерне цијеви, која је уграђена на поклопцу улазног отвора, мора бити управна на раван поклопца и пресијецати под правим углом осу цилиндричног дијела резервоара.

Врх мјерне летве, спуштене дуж осе мјерне цијеви, мора додиривати резервоар у мјерној тачки од које се мјери висина нивоа или запремина течности у резервоару.

Граница дозвољеног одступања улазног отвора у односу на цилиндрични дио резервоара, приликом уградње улазног отвора, одређена је нормалним растојањем мјерне тачке од вертикалне равни која пролази кроз осу резервоара. Одступање не смије бити веће од $\pm 1,5\%$ називног пречника.

Члан 8.

На дијелу резервоара који се налази наспрам улазног отвора не смије бити ни варова ни састава.

На мјесту гдје пада врх мјерне летве може се поставити прихватно-заштитна плоча.

Члан 9.

Ако се улазни отвор спушта доњим дијелом у унутрашњост цилиндричног дијела резервоара, онда се на линијама пресека вертикалне равни која пролази кроз осу цилиндричног дијела и доњег дијела улазног отвора морају налазити прорези или отвори за одвод ваздуха. Горње ивице ових прореза или отвора морају додиривати горњу изводницу цилиндричног дијела резервоара.

Ширина прореза или отвора не смије износити мање од 14 mm.

Члан 10.

Конструкцијом и материјалом морају се обезбиједити стални облик резервоара и не смије доћи

до промјене облика услед сопствене тежине, употребе или транспорта од произвођача до мјеста постављања.

Члан 11.

Резервоари се морају поставити и учврстити тако да им буде обезбијеђен стални положај.

Резервоари треба да су постављени или уграђени тако да оса улазног отвора припада вертикалној равни која пролази кроз осу цилиндричног дијела резервоара.

Члан 12.

Дозвољена граница заокретања резервоара око своје осе, приликом постављања резервоара, одређује се нормалним растојањем мјерне тачке од вертикалне равни која пролази кроз осу резервоара и не смије бити већа од $\pm 1,5\%$ називног пречника.

Члан 13.

Нагиб резервоара према хоризонталној равни утврђује се приликом прегледа резервоара.

Новоукопани резервоари морају бити напуњени водом најмање 36 сати.

Члан 14.

Мјерно мјесто се може налазити на поклопцу улазног отвора или изван резервоара, а његово растојање одређује се у односу на ближи крај цилиндричног дијела резервоара.

Стални положај мјерног мјеста одређују:

- 1) мјерна цијев — на поклопцу резервоара,
- 2) нивоказна цијев — изван резервоара.

Члан 15.

Мјерна цијев се поставља у средини поклопца улазног отвора под правим углом. Изузетно, може се помјерити ван средине поклопца, али само у правцу осе цилиндричног дијела резервоара.

Пречник мјерне цијеви не смије бити мањи од 38 mm ни већи од 50 mm.

Доњи крај мјерне цијеви мора бити отворен и не смије бити удаљен од мјерне тачке више од половине називног пречника.

Дио мјерне цијеви који улази у резервоар мора имати цијелом дужином кружне отворе или прорезе. Пречник кружног отвора не смије бити мањи од 10 mm, а ширина прореза — од 3 mm. Прорези морају бити симетрични и лежати дуж двије наспрамне изводнице, а кружни отвори се морају налазити по цијелој површини мјерне цијеви. Разлика у висини између највише тачке нижег отвора и најниже тачке следећег вишег отвора не смије бити већа од 10 mm.

Члан 16.

Нивоказна цијев се мора поставити нормално на хоризонталну равни која пролази кроз осу цилиндричног дијела резервоара.

Вежа нивоказне цијеви са резервоаром мора бити нерастављива и тако чврста да се положај нивоказне цијеви у односу на резервоар не може мијењати.

Члан 17.

Ако се мјерно мјесто налази на поклопцу улазног отвора, онда се запремина или висина нивоа течности од мјерне тачке читава на мјерној летви на основу трага који је оставио ниво течности при спуштању мјерне летве кроз мјерну цијев.

Ако се мјерно мјесто налази изван резервоара, онда се запремина или висина нивоа течности од мјерне тачке читава на скали постављеној уз нивоказну цијев, а на основу доњег мениска нивоа течности у нивоказној цијеви пренесеног на скалу помоћу хоризонталног показивача на клизачу.

Мјерна тачка се може одредити или на нивоказној цијеви или као замисљена тачка пресека доње изводнице цилиндричног дијела резервоара и осе нивоказне цијеви.

Подјеле нанесене на мјерним летвама и скалама изражене су запреминским или дужинским јединицама.

Члан 18.

Мјерна летва са подјелом израженом запреминским јединицама може да се користи само за један одређени резервоар.

Мјерна летва са подјелом израженом дужинским јединицама може да се користи за мјерење висине нивоа течности у више резервоара.

Члан 19.

Скала поред нивоказне цијеви, чија подјела може бити изражена у запреминским или дужинским јединицама, служи за мјерење запремине или висине нивоа течности само у једном резервоару. Положај скале у односу на нивоказну цијев мора бити сталан, а вежа скале са нивоказном цијеви мора бити нерастављива.

Члан 20.

Подјеле у запреминским јединицама могу бити изражене литрима, хектолитрима или кубним метрима, или у двоструком, петоструком, десетоструком, двадесетоструком и педесетоструком износу изабране запреминске јединице.

Запремина за измјерену висину нивоа течности читава се у табели запремина.

Члан 21.

За мјерне летве и скале чије су подјеле изражене дужинским јединицама важе услови прописани Правилником о метролошким условима за мјерила дужине која служи за мјерење висине стуба течности, односно висине празног простора у складиштим и транспортним судовима („Службени лист СФРЈ“, бр. 2/81).

Члан 22.

Под прегледом резервоара подразумијева се премјеравање његових геометријских величина. На основу података утврђених прегледом израђује се табела запремина зависно од висине нивоа течности.

За резервоаре са скалом, скала се израђује или провјерава на основу података утврђених прегледом резервоара, а подјела скале мора бити изражена у запреминским јединицама.

Увјерење о исправности издаје се у виду табеле запремина.

Члан 23.

Одступања од вриједности датих у табели запремина при очитавању висине нивоа течности на мјерној летви или скали нивоказне цијеви могу износити:

1) за запремине једнаке укупној запремини резервоара $\pm 0,5\%$ од укупне запремине;

2) за запремине мање од укупне а веће о најмање запремине $\pm 0,5\%$ од измјерене запремине;

3) за запремине једнаке или мање од најмање запремине резервоара $\pm 0,5\%$ од најмање запремине.

Најмања запремина резервоара јесте запремина која се добија као производ површине највећег хоризонталног пресека резервоара и висине од 20 cm.

Члан 24.

Мјерна летва чија је подјела изражена запреминским јединицама мора имати исту ознаку као и резервоар.

Табела запремина и резервоар морају имати исту ознаку. Ако је резервоар укопан, ознака резервоара се мора поставити на зиду шахта.

Ознаке из ст. 1. и 2. овог члана морају бити трајно и видљиво нацисене.

Члан 25.

Мјерне летве и скале чије су подјеле изражене дужинским јединицама морају бити прегледане и жигосане као мјерила дужине.

Мјерне летве и скале чије су подјеле изражене запреминским јединицама жигосу се на почетку и крају, а мјерне летве — и поред ознаке резервоара.

Стални положај скале, у односу на резервоар и нивоказну цијев, обезбјеђује се провлачењем жице кроз мале отворе на дијеловима за спајање скале са резервоаром и нивоказном цијеви, а затим се крајеви жице упреду и жигосу.

Ако се мјерење висине мора вршити мјерном летвом чија је подјела изражена дужинским јединицама, онда се не врши жигосање резервоара.

Члан 26.

Одредбе овог правилника примјењују се на резервоаре произведене од дана ступања на снагу овог правилника. Почев од првог сљедећег прегледа, резервоари затечени у експлоатацији морају испуњавати прописане услове за мјерно мјесто (нивоказна цијев и скала, положај мјерног мјеста на поклопцу улазног отвора и мјерне цијеви).

Члан 27.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Бр. 01-7114/1

17. марта 1981. године

Београд

Директор
Савезног завода за
мјере и драгоцене
метале
Милисав Војичић, с. р.

УСТАВНИ СУД ЈУГОСЛАВИЈЕ

ОДЛУКА

О ОЦЈЕНИ ЗАКОНИТОСТИ ОДЛУКЕ О ЈЕДИНСТВЕНОЈ КЛАСИФИКАЦИЈИ ДЈЕЛАТНОСТИ

1. Охридски текстилни комбинат „Отекс“ — Охрид покренуо је поступак пред Уставним судом Југославије приједлогом за оцењивање законности Одлуке о Јединственој класификацији дјелатности („Службени лист СФРЈ“, број 34/76), у дијелу којим је разврстана дјелатност основних организација удруженог рада, које су организоване за обављање комерцијалних послова на остваривању функције промета робе и услуга, у смислу члана 403, став 2, тачка 1. Закона о удруженом раду, у области 11 — финансијске, техничке и пословне услуге, подгрупа 110309 — непоменуће услуге у области промета. У приједлогу се наводи да је одредбама члана 403, став 2, тачка 1. Закона о удруженом раду предвиђено да радници у радној организацији, сложеној организацији и пословној заједници, који обављају заједничке послове за остваривање функције промета робе и услуга за потребе основних организација удруженог рада, могу организовати основну организацију удруженог рада. Међутим, Јединственом класификацијом дјелатности, која чини саставни дио оспорене одлуке, није предвиђена посебна група и подгрупа за разврставање дјелатности ових основних организација удруженог рада, па је ова дјелатност разврстана у област промета. Предлагач сматра да дјелатност ових основних организација удруженог рада треба да буде разврстана у Јединственој класификацији дјелатности, као и дјелатност радних заједница које ове послове обављају, а које се разврставају у дјелатности организација удруженог рада за које обављају заједничке послове. Због овог различитог разврставања, Основна организација удруженог рада „Отекс-Комерц“ је у неравноправном положају са Радном заједницом истог комбината, јер плаћа порез из добротка по стопи 1,5%, а производне основне организације удруженог рада и Радна заједница по стопи од 1%, док зајам за неразвијена подручја плаћа по стопи од 7,5%, а Радна заједница по стопи од 1,5%.

2. У одговору на приједлог, Савезно извршно вијеће је навело: да се у Јединственој класификацији дјелатности не могу посебно исказати све привредне и друштвене дјелатности, већ се оне групишу у одговарајуће категорије (гране, групе и подгрупе); да би се једна група дјелатности издвојила као посебна, потребно је да испуни одређене услове, а нарочито по обиму пословања; да је веома мали број запослених радника и остварени доходак у основним организацијама удруженог рада организованих за обављање комерцијалних послова на остваривању функције промета робе и услуга у смислу члана 403, став 2, тачка 1. Закона о удруженом раду, па је њихова дјелатност разврстана у област 11 — финансијске, техничке и пословне услуге,